

1. Referentie

Referentie	Hooghiemstra, E. (1995). Culturele begrenzings. Het ruimtegebruik van Turkse en Marokkaanse scholieren in Nederland. <i>Vrijetijd en Samenleving</i> , 13, (3/4), 29-50.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

In dit artikel vergelijkt men allereerst de tijd- en ruimtebestedingspatronen van Turkse en Marokkaanse scholieren met die van Nederlandse scholieren. Vervolgens draagt men redenen aan voor de gevonden verschillen en men besteedt aandacht aan de eventuele culturele herkomst van deze verschillen. Tenslotte wordt er aangegeven dat er evenzoveel redenen zijn om te veronderstellen dat er (ook) andere oorzaken zijn. De gebruikte data zijn afkomstig uit het Nationaal Scholieren Onderzoek (NSO) 1992. Het doel van dit NSO was om opvattingen en ideeën van jongeren over inkomsten, uitgaven, leefwijze, werk en toekomst in kaart te brengen. Daarnaast wordt in het onderzoek gevraagd naar de actuele leefsituatie van jongeren, met inbegrip van vragen over bijbaantjes en uitgavenpatronen.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Vrije tijd
Trefwoord(en)	Culturele begrenzings, ruimtegebruik, structurele inperkingen, tijdsbesteding

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD), Stichting Economisch Onderzoek van de Universiteit van Amsterdam (SEO) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)
Onderzoeker(s)	E. Hooghiemstra Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD) Postbus 19250 3501 DG Utrecht Nederland Tel: +3130/ 239 13 50 Fax: +3120/ 239 13 99 http://www.nibud.nl

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Zijn er verschillen in de tijd- en ruimtebestedingspatronen tussen Turkse en Marokkaanse scholieren enerzijds en Nederlandse scholieren anderzijds? Wat zijn de oorzaken van deze verschillen?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	De respondenten kregen op school een schriftelijke vragenlijst voorgeschiedeld die bestond uit 115 vragen.
Onderzochte groep	In totaal zijn er 15.245 leerlingen uit het voortgezet onderwijs en uit alle schooltypen ondervraagd. Hun leeftijd schommelde tussen 12 en 18 jaar.

Bereik	Nationaal (Nederland)
--------	-----------------------

7. Resultaten

Verschillen in de tijd- en ruimtebestedings patronen tussen Turkse en Marokkaanse scholieren enerzijds en Nederlandse scholieren anderzijds	Onder verplichte tijdsbesteding kan men verstaan: schoolverplichtingen, baantjes en huishoudelijk werk. Uit onderzoek blijkt dat Turkse en Marokkaanse meisjes gemiddeld gezien minder tijd besteden aan deze bovengenoemde verplichtingen: Turkse en Marokkaanse meisjes hebben dus meer vrije tijd. Ook de Turkse en Marokkaanse jongens hebben meer uren vrij te besteden dan Nederlandse jongens. Binnen elke groep hebben jongens minder verplichtingen dan meisjes. Indien we naar de verplichtingen kijken, dan zien we dat Turkse en Marokkaanse meisjes bijna tweemaal zoveel tijd besteden aan het huishouden dan Nederlandse meisjes. Anderzijds gaat er weinig tijd van Turkse en Marokkaanse meisjes op aan schoolse activiteiten. Turkse en Marokkaanse meisjes staan dus onder sterke controle van de familie bij de uitvoering van hun verplichtingen en zij brengen weinig uren door onder de autoriteit van meer publieke personen. Nederlandse jongens en meisjes besteden hun vrije tijd tegenwoordig op vergelijkbare wijze. Turkse en Marokkaanse meisjes hebben duidelijk een ander vrijetijdspatroon dan Nederlandse meisjes. Uitgaan is onder Turkse en Marokkaanse meisjes veel minder vanzelfsprekend, bovendien zijn ze in mindere mate te vinden in het uitgaansleven. Er zijn ook overeenkomsten, nl. op het vlak van het regelmatig op bezoek gaan bij de familie of vrienden, op de computer spelen, lezen, aan een hobby werken als ze thuis zijn en tv kijken. De Turkse en Marokkaanse meisjes besteden de vrije tijd minder gevarieerd dan de Nederlandse meisjes. Op het vlak van arbeidsmarkt blijkt dat Nederlandse jongens en meisjes zich duidelijk in jongens- en meisjesbanen groeperen. Een groot deel van de Turkse en Marokkaanse meisjes daarentegen verrichten jongenswerk. De seksesegregatie is binnen deze groep veel minder uitgesproken. Turkse en Marokkaanse meisjes besteden hun tijd binnen een andere ruimtelijke context dan Turkse en Marokkaanse jongens dat doen. Nederlandse jongens en meisjes daarentegen besteden hun tijd ongeveer in evenredige mate in publieke ruimten. Voor zowel de Turkse als de Marokkaanse als de Nederlandse groepen geldt dat meisjes een groter deel van hun verplichte bezigheden thuis uitvoeren dan jongens. Meisjes zijn duidelijk meer te vinden in die baantjes die zich dichtbij huis bevinden.
Culturele begrenzingen	Zowel in Turkije als in Marokko geldt de islam als godsdienst, waardoor er een grote waarde gehecht wordt aan harmonie waarbij mannen en vrouwen samen een evenwicht vormen. In het dagelijkse leven is er echter geen sprake van een evenwicht en heeft de man meer rechten dan de vrouw. In de openbare ruimte komen de 2 geslachten elkaar tegen en dit betekent een grote concurrentie voor de relatie met God. De vrouwen moeten zich daarom terughoudend opstellen tegenover (vreemde) mannen. Dit heeft ertoe geleid dat de vrouwen zich in een privé-ruimte bevinden en dat de buitenwereld voor de vrouwen geen plek is om de eigen persoonlijkheid te ontwikkelen in de vrije tijd. De maagdelijkheid voor het huwelijk is eveneens van groot belang wat ertoe leidt dat het gedrag van een jonge vrouw in de openbare ruimte zeer bepalend is voor haar toekomst. Dit maakt duidelijk waarom zij het directe contact met jongens vermijden. In de Islam voelen individuen zich verantwoordelijk voor de status van de familie waartoe zij behoren. Om die reden gedragen de meisjes zich naar de hun opgedragen regels in de openbare ruimten.
Structurele inperkingen	Ondanks de migratie van een rurale naar een urbane omgeving, doen zich binnen het privé-domein weinig wijzigingen voor, hier wordt de eigen cultuur bewaard. Ouders zijn beducht voor de invloed van de buitenwereld op hun dochters. De helft van de Turkse en de Marokkaanse scholieren wonen in relatief armoedige omstandigheden. De geringe deelname aan georganiseerde activiteiten en uitgaansactiviteiten kan deels verklaard worden door het lage gezinsinkomen. Zij wonen in slechtere buurten waardoor de ouders hun kinderen gaan weerhouden om buitenshuis hun tijd door te brengen. Tenslotte gaat het ook om grotere gezinnen zodat de huishoudelijke arbeidstaak zwaarder gaat doorwegen op de schouders van de Turkse en Marokkaanse meisjes.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

De positie van de groep Turken en Marokkanen in de Nederlandse samenleving is in vele opzichten zwak te noemen. In dit artikel gaat men eerst en vooral na wat de verschillen zijn in de tijd- en ruimtebestedingspatronen van Turkse en Marokkaanse scholieren enerzijds en de Nederlandse scholieren anderzijds. Er treden een aantal duidelijke verschillen op tussen Nederlandse meisjes en Turkse/Marokkaanse meisjes. Turkse en Marokkaanse meisjes besteden in vergelijking tot Nederlandse meisjes een groter deel van hun tijd onder het wakende oog van hun eigen familie. Het gaat dan zowel om verplichte bezigheden als vrijetijdsbestedingen. Voorts blijkt er duidelijk sprake te zijn van een verschil in de manier waarop jongens en meisjes hun vrije tijd invullen binnen de Turkse en Marokkaanse groep. Een dergelijk verschil treedt binnen de Nederlandse groep jongeren nauwelijks meer op. De verschillen tussen jongens en meisjes in de Turkse en Marokkaanse groep hebben vooral betrekking op de locatie van de activiteit: terwijl meisjes de meeste tijd thuis of dichtbij huis besteden, zijn de jongens veel vaker ergens anders, minstens zo vaak als Nederlandse jongens en meisjes. Uit deze conclusies volgt dat Turkse en Marokkaanse meisjes eenvoudigweg minder tijd doorbrengen in 'Nederlandse ruimten', in gezelschap van Nederlanders en onder gezag van Nederlanders. Veel Turkse en Marokkaanse meisjes zijn dan wel opgegroeid in de Nederlandse maatschappij, maar staan zodra zij het schoolgebouw verlaten nauwelijks meer onder Nederlandse invloeden.

Vervolgens gaat men in het artikel onderzoeken wat de oorzaken zijn van de gevonden verschillen. Men heeft het zowel over de culturele begrenzingen als over de structurele inperkingen. In een cultuur speelt de religie een belangrijke rol. In de Turkse en de Marokkaanse cultuur is dat de Islam. In de openbare ruimte komen de twee geslachten elkaar tegen en in de Islamitische visie is dit een gevaarlijke situatie. De seksuele aantrekkingskracht is namelijk een geduchte concurrent voor de relatie met God. De Islam stelt dat de vrouwen zich moeten beschermen tegen de mannen en dat ze zich terughoudend moeten opstellen. De buitenwereld is voor vrouwen dus niet de plek om de eigen persoonlijkheid te ontwikkelen in de vrije tijd. De Islam eist ook dat de vrouw haar maagdelijkheid behoudt tot aan haar huwelijk. Haar gedrag in de openbare ruimte is dus zeer bepalend voor haar toekomst. Om deze reden zullen de meisjes het directe contact met jongens vermijden. In de Islam is het ook zo dat het individu zich verantwoordelijk voelt voor de status van het collectief waartoe ze behoren. Dit maakt het begrijpelijker waarom de meisjes zo genegen zijn om zich te gedragen naar de hun opgedragen regels in de openbare ruimten.

Wat de structurele inperkingen betreft, is de migratie van een rurale naar een urbane omgeving van belang. De ouders van de jonge Turkse en Marokkaanse scholieren hebben wellicht hun leven in een rurale omgeving doorgebracht. Dit leidt ertoe dat hun visie op vrije tijd gelijkenissen vertoont met de betekenis die aan deze begrippen werd gehecht in het pre-industriële westen. Dit betekent dat zij verwachten dat hun kinderen niet lang naar school gaan, snel beginnen te werken en weinig tijd met leeftijdsgenoten doorbrengen. Dit kan de ondervertegenwoordiging van meisjes op bepaalde delen van de vrijetijdsmarkt verklaren en eveneens de gebondenheid van meisjes aan het ouderlijk huis en de familie. De relatief armoedige omstandigheden, het wonen in slechtere buurten en de grote gezinnen kunnen allen een verklaring bieden voor het feit dat meisjes amper uit het huis komen. Er is namelijk geen geld om deel te nemen aan activiteiten, het is te gevaarlijk om buiten te komen en ze hebben een grote huishoudelijke taak.

Kortom: het samenspel van cultuur en de omstandigheden waarin de migranten-dochters zich bevinden, bepalen volgens dit onderzoek het uiteindelijke gedrag.